

5. Pye L.W., Verba S.(eds) Political Culture and Political Development. Princeton, N.Y., 1965.

6. Pye L.W. Political Culture and National Character // Social Psychology and Political Behavior. Columbus, 1978.

7. Almond G., Verba S. (eds) The Civil Culture Revisited. Boston Print, 1980.

8. Rose R. Politics in England: An Interpretation for 80s. 3 rd Ed., L.1980.

9. Marsh A. Protest and Political Consciousness.L. University, 1978.

Аннотація

В статті аналізується феномен політичної культури сквозь призму її історіографічних досліджень. Очерчені напрямки розвитку зарубіжної історіографії політичної культури в площині соціокультурних координат.

Бадах Ю.Г.

Національна академія оборони України

РАДЯНСЬКІ ЗБРОЙНІ СИЛИ У ЛОКАЛЬНИХ ВІЙНАХ І ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТАХ (1945-1991 РР.)

Локальні війни і збройні конфлікти завжди були інструментом політики багатьох країн світу та глобальної стратегії протиборчих світових систем – капіталізму й соціалізму. Особливо у післявоєнний період почав відчуватися органічний зв'язок між політикою та дипломатією, з однієї сторони, та воєнною могутністю держав, з іншої. Все частіше саме збройним силам приходилося доповняти зусилля політиків у вирішенні не чисто воєнних задач. При цьому воєнні дії, як в локальних війнах і збройних конфліктах, так і в операціях по підтримці миру почали супроводжуватися чітко спланованими психологічними акціями, активною дипломатією та цілеспрямованою пропагандою. Воєнна сила у забезпеченні безпеки держави не втратила свого значення, мирні засоби ефективні доти, поки вони спираються на достатню для захисту країни та її життєво важливих інтересів воєнну могутність.

В статті автор хоче розкрити участь радянських збройних сил у локальних війнах та збройних конфліктах, відкрити ще одну маловідому сторінку нашої історії для тих, кого вона цікавить, – це, в першу чергу, студентів та курсантів вищих навчальних закладів і фахівців, які

викладають спеціальні курси у вищих навчальних закладах з історичним уклоном.

Аналіз наукової літератури свідчить, що в Україні участь радянських збройних сил у локальних війнах та збройних конфліктах у післявоєнний період ще не до кінця розкритий, тому автор хоче заповнити прогалину з цієї проблеми, в цьому й полягає актуальність даної теми.

Нагадаю читачеві, що локальна війна і збройний конфлікт мають одну характерну рису – це вирішення протиріч за допомогою воєнної сили. Проте корінною різницею між ними буде те, що при веденні локальної війни можуть застосовуватися всі форми боротьби, і вона вимагає використання воєнно-економічного потенціалу країни. Крім того, локальна війна має обмежений територіальний розмах, ведення воєнних дій та участь в ній беруть незначні за чисельністю війська і сили із застосуванням, як правило, звичайних озброєнь.

Збройний же конфлікт обмежений тільки веденням бойових дій, в котрих звичайно задіяна незначна частина збройних сил та економіки держави. Для збройного конфлікту властиві прикордонні зіткнення, збройні інциденти, воєнні акції, котрі також, як і у війні, є формами вирішення різноманітних протиріч з незначним по масштабам застосування збройного насильства, як в середині однієї країни, так і за її межами.

В Радянському Союзі участь своїх збройних сил у локальних війнах та збройних конфліктах замовчувалася і ретельно камуфлювалася, тому що радянська пропаганда вважала, що всі війни розв'язував і вів імперіалізм і створена ним система. І дійсно, коли спитати пересічного громадянина нашої держави, студента чи викладача, більшість скаже, що Радянський Союз тільки раз брав участь у локальній війні в Афганістані, яка проходила з 1979 по 1983 роки.

Але це не так. Тільки з 1945 по 1991 рр. по лінії Міністерства оборони СРСР наші співвітчизники побували у більш ніж 110 країнах світу. У більш ніж 40 випадках вони попадали у криваві жорнова місцевих пристрастей [1, С. 62]. Радянська воєнна присутність за кордоном здійснювалася у різній формі: розміщення в мирний час військових контингентів в якості стримуючої сили; забезпечення збройної охорони урядів іноземних держав, що орієнтовані у своїй внутрішній і зовнішній політиці на СРСР; допомога іноземним арміям і флотам воєнними радниками, фахівцями, зброєю та воєнною технікою; пряма участь в

бойових діях штатними з'єднаннями, частинами та підрозділами збройних сил.

Перший класичний досвід участі в бойових діях за кордоном після II світової війни радянські війська придбали у лютому – жовтні 1950 р. на території Китайської Народної Республіки, беручи участь у відбитті нальотів гомінданівської авіації на китайські міста. Для оборони м. Шанхая було створено угруповання військ протиповітряної оборони СРСР, їх втрати – 3 чоловіка [2, С. 12].

У 1961-1962 рр. між Індонезією та Голландією відбувся західно-іріанський конфлікт за приєднання Західного Іріану (колонії Голландії) до Індонезії. Радянський Союз допоміг Індонезії зброєю, воєнною технікою, радниками, інструкторами. В ході конфлікту були створені угруповання радянських підводних човнів і авіації на випадок безпосередньої участі в бойових діях. Радянські підводні човни були розгорнуті в районі конфлікту. Загибло 3 чоловіки [1, С. 480].

З 1950 по 1953 рр. у війні в Кореї взяло участь 727 радянських радників та інструкторів і біля 40 тисяч радянських льотчиків та особового складу сил протиповітряної оборони, що склали 64-й винищувальний корпус. Безповоротні втрати склали 316 чоловік [1, С. 481].

У війні у В'єтнамі (1964-1973 рр.) брали участь 6359 генералів і офіцерів Збройних сил СРСР, було безповоротно втрачено 13 чоловік. Радянські частини та підрозділи зенітно-ракетних військ, що брали участь у бойових діях, випробовували ряд нових зенітно-ракетних комплексів протиповітряної оборони та отримала біля 500 трофейних зразків американської зброї [4].

У 1960 -1970 рр. більше 1000 радянських радників та спеціалістів пройшли через громадянську війну в Лаосі. Загальні втрати – 8 чоловік. З 1970 по 1975 рр. в Камбоджі, де йшла громадянська війна, побувало біля 1000 військовослужбовців радянської армії, частина котрих брала участь в бойових діях. Втрат не було [3, С. 396].

У 1971 р. під час Індо-пакистанського конфлікту в Індії були радянські радники та інструктори.

В березні і серпні 1969 р. відбулися китайсько-радянські прикордонні конфлікти за території на о. Даманський і в районі озера Жаланашколь (Казахстан). де радянські війська втратили 60 чоловік [1, С. 482].

Під час китайсько-в'єтнамського конфлікту в лютому-березні 1979 р. за прикордонні території радянські військовослужбовці (радники, інструктори) були у В'єтнамі.

Радянські війська, радники та інструктори брали участь у всіх арабсько-ізраїльських війнах. Під час першої війни 1948-1949 рр. за "незалежність Ізраїлю" СРСР надавав політичну й воєнну допомогу Ізраїлю, здійснював підготовку фахівців та постачав озброєння і військову техніку Ізраїлю.

У другій арабо-ізраїльській війні (Суецька криза), що відбулася у 1956 р. між Єгиптом, з однієї сторони, та Англією, Францією й Ізраїлем, з іншої, радянські льотчики брали участь на стороні Єгипту [1, С. 174].

В третій арабо-ізраїльській війні 1967 р. радянські військові фахівці брали участь у протиповітряній обороні Єгипту, були у складі оперативної ескадри Воєнно-морських сил СРСР, що стояла в країні. Безповоротні втрати СРСР склали 35 чоловік [1, С. 185].

В четвертій війні, що йшла з березня 1969 р. по серпень 1970 р. між Ізраїлем та Єгиптом і називалася "Війна на виснаження", в бойових діях на стороні Єгипту брала участь оперативна група військ протиповітряної оборони СРСР (12 тисяч чоловік). радники та інструктори з інших родів військ. Безповоротні втрати СРСР склали 75 чоловік [3, С. 397].

У п'ятій арабо-ізраїльській війні 1973 р. між Єгиптом, Сирією та Ізраїлем брали участь радянські радники та інструктори.

В шостій арабо-ізраїльській війні 1982 р. (ліванська війна) радянські радники та інструктори, що були у військах Сирії, брали безпосередню участь в бойових діях [5, С. 371].

Всього за період з 1956 по 1991 рр. в ході ізраїльсько-сирійського протистояння загинуло 44 радянських фахівці, в тому числі 3 генерали, 39 офіцерів, 1 прапорщик та 1 солдат [1, С. 262].

Брали участь військовослужбовці СРСР і в громадянській війні в Йемені в 1963-1967 рр. (1200 радників та інструкторів). втративши 35 чоловік [1, С. 485].

В Ірано-іракській війні 1980-1987 рр. взяли участь на стороні Іраку радянські військові радники та інструктори. Втрати – 3 чоловіка [1, С. 485].

Під час війни в Афганістані (1979 -1989 рр.) безповоротні втрати склали більше 14 тисяч чоловік. В Афганістані не вдалося побудувати соціалізм, а радянська армія не змогла нанести поразки іррегулярним формуванням моджахедів [6, С. 310].

Воювали військовослужбовці СРСР і в громадянських війнах в Анголі у 1975-1994 рр. (до 1992 р. брали участь 10 тисяч чоловік; втрати склали 45 чоловік). у Мозамбіку в 1975-1991 рр. (4320 чоловік; втрати – 21 чоловік) [1, С. 486].

Брали участь радянські військові в так званій Берлінській кризі 1948-1949 рр., у червні 1953 р., у серпні-вересні 1961 р., подавляючи виступ населення; в Польській кризі 1956 р., не ведучи бойові дії [1, С. 487].

В Угорській кризі 1956 р., разом з Болгарією, Радянська армія подавила масові виступи угорців, втративши 720 чоловік. В Чехословацькій кризі 1968 р. Радянська армія разом з країнами-учасницями Варшавського Договору (крім Румунії) силою подавила виступ опозиції, втративши 98 чоловік [1, С. 488].

Під час Карибської кризи 1962 р. на Кубі було створене оперативне угруповання радянських військ чисельністю біля 44 тисячі чоловік. Безповоротні втрати СРСР (не бойові) склали 64 чоловіка [1, С. 488].

Також радянські війська брали участь у Сомалійсько-ефіопській війні 1977-1978 рр., де радники та інструктори побували і в Сомалі (3911 чоловік). і в Ефіопії (11143 чоловіки) ; втрати – 112 чоловік. В громадянській війні в Нікарагуа у 1978-1990 рр. (брали участь 688 військовослужбовців, у тому числі 77 чоловік строкової служби). У Чадсько-лівійському конфлікті 1987 р., де йшли територіальні суперечки, було втрачено в Лівії 22 радянських військовослужбовців [1, С. 489-490].

Через громадянську війну в Судані пройшло 778 військовослужбовців СРСР.

Це все були локальні війни і збройні конфлікти за межами СРСР, не враховуючи воєнних дій в Прибалтиці (1944-1956 рр.). де було ліквідовано радянською армією 878 “збройних банд” і втрачено 1 тис. військовослужбовців. В Західних областях України та Білорусії (1944-1956 рр.) було знищено 60 тис. “активних” націоналістів, при втраті 25 тисяч військовослужбовців [1, С. 491].

Такий “короткий” перелік дій Радянської армії в локальних війнах та збройних конфліктах.

Таким чином, Радянські війська брали активну участь у локальних війнах і збройних конфліктах як на чужій території, так і на території своєї держави.

Найбільші контингенти військ СРСР були застосовані у війнах і збройних конфліктах в Афганістані (160 тис. чоловік). в Кореї (41 тис.

чоловік). у В'єтнамі (12 тис. чоловік). в Єгипті (23 тис. чоловік). Кубі (44 тис. чоловік).

Крім того, СРСР надав допомогу багатьом країнам, що “стали” на шлях соціалізму, озброєнням та військовою технікою, радниками та інструкторами, готували фахівців у воєнно-навчальних закладах і т.п.

Використана література

1. Россия (СССР) в локальных войнах и вооруженных конфликтах второй половины XX века / Под редакцией Золотарева В.А. – М.: Кучково поле – 2000. – 576 с.

2. Вартанов В.Н. Операция “Z”. Советские добровольцы в антияпонской войне китайского народа в 30-40 гг. – М.: Воениздат, 1992. – 162 с.

3. Гриф секретности снят. Потери Вооруженных сил СССР в войнах, боевых действиях и военных конфликтах / Под редакцией В. Кривошеева – М.: Воениздат, 1993. – 405 с.

4. Вьетнамские события // Независимое военное обозрение – 1998. – 5 апреля.

5. Смирнов А.И. Арабо-израильская война. – М.: Вече, 2003. – 384 с.

6. Гареев М.А. Моя последняя война. – М.: 1996, Воениздат. – 320 с.

Аннотация

В статье освещена роль советских военных сил в локальных войнах и вооруженных конфликтах (1945-1991 гг). Показаны характерные черты локальной войны и вооруженного конфликта как инструмента большой политики.

Вернигора Н.М.
Київський національний університет культури і мистецтв

РОЗВИТОК АНТРОПНОЇ КАЛОКАГАТІЇ В АНТИЧНІЙ СКУЛЬПТУРІ

Становлення поняття „прекрасного” в античній культурі та філософії визначала тогочасна система позитивних цінностей, еталоном яких вважалася людина. Саме це корінним чином відрізняє античну й середньовічну, точніше, християнську, культури. Античні греки, хоча й вели свій родовід від божественних істот, зовсім не схильні були підкреслювати їх “зразковість” порівняно зі смертними людьми. Проте до експериментів у зображеннях богів елліни не вдавалися. Натомість